

Spis treści

Wstęp.....	9
Rozdział I	
Spółeczeństwo wiedzy.....	19
Spółeczeństwo informacyjne.....	20
Informacja i wiedza	23
Spółeczeństwo wiedzy	28
Technologia w społeczeństwie wiedzy.....	31
Gospodarka w społeczeństwie wiedzy	32
Spółeczeństwo postkapitalistyczne.....	38
Demokracja a kształtowanie się społeczeństwa wiedzy.....	40
Spółeczeństwo wiedzy – szanse i obawy	44
Rozdział II	
Edukacja w społeczeństwie wiedzy	51
Rola nauki.....	53
Znaczenie edukacji	54
Wybrane trendy we współczesnej edukacji	56
Technologia informacyjna w systemie edukacji	65
Kształcenie ustawiczne.....	68
Kształcenie na odległość	71
Samokształcenie	74
Edukacja informacyjna	78
Rozdział III	
Information literacy	83
Alfabetyzacja funkcjonalna i <i>information literacy</i>	83
<i>Information literacy</i> – problemy definicyjne i terminologiczne.....	91
Behawioryzm i konstruktywizm a <i>information literacy</i>	94
Wybrane koncepcje <i>information literacy</i>	96
Koncepcja Christine Doyle.....	97
Relacyjny model information literacy Christine Bruce.....	103
Koncepcja Sheili Webber i Billa Johnstona.....	111
Czym jest <i>information literacy</i>	116
Edukacja informacyjna i biblioteki	119
Rozdział IV	
Działalność organizacji bibliotekarskich	
na rzecz kształtowania kompetencji informacyjnych	127
International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA,	
Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich).....	128

International Association of School Librarianship – (IASL, Międzynarodowe Stowarzyszenie Bibliotekarstwa Szkolnego)	130
<i>American Library Association</i> (ALA, Stowarzyszenie Bibliotek Amerykańskich)	131
Association of College and Research Libraries (ACRL, Stowarzyszenie Bibliotek Akademickich i Naukowych)	132
ACRL Institute for Information Literacy (IIL, Instytut Edukacji Informacyjnej)	134
American Association of School Libraries (AASL, Amerykańskie Stowarzyszenie Bibliotekarzy Szkolnych)	135
National Forum on Information Literacy (NFIL, Narodowe Forum ds. Edukacji Informacyjnej)	136
Bibliotekarskie organizacje w Australii	137
<i>Australian and New Zealand Institute for Information Literacy</i> (ANZIL, Instytut Alfabetyzacji Informacyjnej Australii i Nowej Zelandii)	140
European Network for Information Literacy (EnIL, Europejska Sieć ds. Edukacji Informacyjnej)	141
Society of College, National and University Libraries SCONUL, Stowarzyszenie Bibliotek Narodowych i Akademickich)	142
Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP, Instytut Profesjonalistów z Zakresu Informacji i Bibliotekarstwa)	143
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO, Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury)	144
International Alliance for Information Literacy (IAIL)	146
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich (SBP)	146

Rozdział V

Wybrane standardy i modele <i>information literacy</i>	149
Information Literacy Standards for Student Learning (1998, USA)	151
Standards for the 21st-Century Learner (2007, USA)	154
Seven pillars of information literacy (1999 i 2011, Wielka Brytania)	156
The Primary School Library Guidelines (2000, Wielka Brytania)	160
Standardy ACRL (2000, USA)	162
Standardy CAUL i ANZIL (2001, 2004, Australia i Nowa Zelandia)	168
Learning matrix for student learning (2001, 2004, Australia)	172
Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning. Final Draft (2006) ...	174
Standardy dotyczące kompetencji informacyjnych w Niemczech	176
Standardy informacni gramotnosti vysokoškolského studenta (2007, Czechy) ...	179
Standardy dotyczące edukacji informacyjnej w Polsce	182

Zakończenie	185

Wykorzystana literatura	189

Contents

Wstęp.....	9
Chapter I	
Knowledge society	19
Information society.....	20
Information and knowledge	23
Knowledge society	28
Technologies in the knowledge society	31
Economy in the knowledge society.....	32
Post-capitalism society.....	38
Democracy vs. knowledge society evolution.....	40
Knowledge society – fears and chances.....	44
Chapter II	
Education in the knowledge society	51
The role of science.....	53
The role of education	54
Selected trends of modern education	56
Information technology in the education system.....	65
Lifelong learning	68
Distance learning	71
Self-education	74
Information literacy education	78
Chapter III	
Information literacy	83
Functional literacy and <i>information literacy</i>	83
Information literacy – terms and definitions	91
Behaviourism and constructionism vs. <i>information literacy</i>	94
Selected concepts of <i>information literacy</i>	96
The concept of Christine Doyle.....	97
The Christine Bruce relational model of <i>information literacy</i>	103
The concept of Sheila Webber and Bill Johnston.....	111
What is <i>information literacy</i>	116
<i>Information literacy</i> education and libraries.....	119
Chapter IV	
Library organisations activities on information literacy development	127
International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)	128
International Association of School Librarianship (IASL).....	130
American Library Association (ALA)	131
Association of College and Research Libraries (ACRL).....	132

ACRL Institute for Information Literacy (IIL).....	134
American Association of School Libraries (AASL).....	135
National Forum on Information Literacy(NFIL)	136
Library organisations in Australia.....	137
Australian and New Zealand Institute for Information Literacy (ANZIIL)	140
European Network for Information Literacy (EnIL)	141
Society of College, National and University Libraries (SCONUL).....	142
Chartered Institute of Library and Information Professionals (CILIP).....	143
United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) ...	144
International Alliance for Information Literacy (IAIL).....	146
Polish Librarians' Association (PLA).....	146

Chapter V

Selected standards and models of information literacy.....	149
Information Literacy Standards for Student Learning (1998, USA)	151
Standards for the 21st-Century Learner (2007, USA)	154
Seven pillars of information literacy (1999 and 2011, Great Britain).....	156
The Primary School Library Guidelines (2000, Great Britain).....	160
Standardy ACRL (2000, USA)	162
Standardy CAUL i ANZIIL (2001, 2004, Australia and New Zealand)	168
Learning matrix for student learning (2001, 2004, Australia).....	172
Guidelines on Information Literacy for Lifelong Learning. Final Draft (2006) ...	174
Information literacy education standards in Germany	176
Information literacy education standards In the Czech Republic (2007).....	179
Information literacy education standards In Poland	182

Conclusions	185

References	189

Ewa Jadwiga Kurkowska urodziła się 24 grudnia 1972 r. w Pucku. Jest absolwentką studiów z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Rozprawę doktorską obroniła w marcu 2005 r. na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Jest pracownikiem Instytutu Informacji Naukowej i Bibliologii UMK w Toruniu. Jej zainteresowania naukowe skupiają się wokół problemów społeczeństwa wiedzy, przygotowania użytkowników informacji – zwłaszcza idei *information literacy*, możliwości zastosowania e-learningu w działalności dydaktycznej bibliotek. Pracowała przy realizacji kursu e-learningowego dla bibliotekarzy Bibweb, wchodzi w skład zespołu twórców kursu Login: BIBLIOTEKA.

* * *

Przedmiotem niniejszej publikacji jest edukacja informacyjna umieszczona w kontekście rozwoju społeczeństwa wiedzy. Autorka krótko charakteryzuje niektóre cechy nowo powstającej formacji społecznej. Zalicza do nich wzrost znaczenia edukacji – w tym permanentnej i samodzielnej. Edukacja informacyjna została potraktowana jako element konieczny nie tylko do realizowania kształcenia ustawicznego, ale – zwłaszcza – samokształcenia. Edukacja informacyjna zmienia się na przestrzeni lat i dziś jest ona najbliższa idei *information literacy*. Autorka przedstawia wybrane próby zdefiniowania *information literacy* oraz trzy koncepcje, które w znaczącym stopniu wpłynęły na sposób postrzegania tego zjawiska. Jednocześnie zwraca uwagę, że dziś za edukację nie są odpowiedzialne tylko szkoły, ale i inne instytucje – w tym biblioteki. Bibliotekarze dostrzegają nowe wyzwania przed nimi stojące. Zainteresowanie tematyką kształtowania kompetencji informacyjnych przejawia się m.in. w działaniach stowarzyszeń bibliotekarskich, które propagują ideę edukacji informacyjnej, wspierają działania bibliotek w tym zakresie, przygotowują bibliotekarzy do pełnienia nowych funkcji. Bardzo ważnym elementem działań jest także wypracowywanie standardów kształcenia kompetencji informacyjnych, które stanowią olbrzymią pomoc przy wprowadzaniu elementów *information literacy* do działań tak bibliotek, jak i całego środowiska edukacyjnego.